

Cyclofosfamide (Endoxan®) als maandelijks infuus

Inhoud

1. Wat moet u weten voordat u met cyclofosfamide start?
2. Informatie en begeleiding
3. Situatie waarin u contact op moet nemen
4. Het dagcentrum
5. Algemene adviezen voor thuis
6. Tussentijdse bloedcontroles
7. Specifieke informatie over cyclofosfamide
8. Wat te doen bij (mogelijke) bijwerkingen?
  1. Lichte haaruitval
  2. Misselijkheid en braken
  3. Invloed op de werking van het beenmerg
  4. Obstipatie (harde ontlasting en/of verstopping)
  5. Irritatie en/of ontsteking van het mondslijmvlies
  6. Vermoeidheid/verminderde energie
9. Invloed op seksualiteit, vruchtbaarheid, kinderwens en borstvoeding
10. Operaties
11. Tandartsbezoek
12. Vaccinaties
13. Reizen naar het buitenland
14. Contact

Cyclofosfamide (Endoxan®) als maandelijks infuus

Cyclofosfamide is een geneesmiddel dat de celdeling remt en de afweer van het lichaam onderdrukt (behorend bij de medicatiegroep cytostaticum). Bij systemische auto-immuunziektes is de afweer te actief en daarnaast werkt deze niet op de goede manier. Cyclofosfamide draagt bij aan het terug brengen van de afweer naar normalere proporties. Op deze manier wordt het ziekteproces onderdrukt en verminderen de klachten. Cyclofosfamide hoort bij de medicatiegroep cytostaticum en wordt ook wel gebruikt bij de behandeling van kanker. Echter, hierbij worden veelal hogere doses gebruikt en heeft de behandeling een ander doel, namelijk het doden van cellen. In uw geval is het behandeldoel het reguleren van afweercellen.

In deze folder leest u hoe de behandeling met cyclofosfamide in zijn werk gaat. De informatie in deze folder is algemene informatie. Uw situatie kan anders zijn dan deze algemene informatie. Daarom kan uw behandelaar u iets anders adviseren dan wat in deze folder staat.

1. Wat moet u weten voordat u met cyclofosfamide start?

Hoe wordt cyclofosfamide toegediend?

Cyclofosfamide kan op twee manieren worden toegediend, als tablet of via een infuus. Uw behandelaar overlegt van tevoren met u welke toedienvorm het meest geschikt voor u is, dit hangt af van uw ziekte. Als wordt gekozen voor een infuus krijgt u de behandeling toegediend op het dagcentrum.

In welke situatie krijgt u cyclofosfamide?

Er wordt voor cyclofosfamide gekozen als uw ziekte heel erg actief is of als andere medicijnen niet voldoende hebben geholpen om uw ziekte te onderdrukken.

Wanneer mag u cyclofosfamide niet gebruiken?

- Bij een zeer sterk verminderde werking van nieren en/of lever;
- Bij een (sterk) verminderde aanmaak van bloedcellen;
- Bij ernstige blaasaandoeningen;
- Vrouwen: als u zwanger bent, zwanger wil worden of borstvoeding geeft;
- Mannen: als uw partner zwanger wil raken.

Het gebruik van cyclofosfamide naast andere geneesmiddelen

Cyclofosfamide kan, voor zover bekend, veilig worden gebruikt naast andere geneesmiddelen. Het reguleert uw afweer op de langere termijn. Het eerste effect van cyclofosfamide valt te verwachten na 3 tot 6 maanden. Cyclofosfamide wordt daarom vaak gecombineerd met medicijnen die sneller werken, zoals prednisolon. Om eventuele bijwerkingen van prednisolon te beperken, krijgt u ook een maagzuurremmer en botbescherming voorgeschreven.

2. Informatie en begeleiding

Voorafgaand aan de start van de behandeling bespreekt de arts met u hoe de behandeling in zijn werk gaat. De arts informeert u kort over de werking, risico's en bijwerkingen.

Verpleegkundig specialist

U zult tijdens deze periode mede worden begeleid door een verpleegkundig specialist van de afdeling Reumatologie en Klinische immunologie. U kunt na het lezen van de informatie uw vragen stellen aan de verpleegkundig specialist. Zij zal u uitgebreidere uitleg geven over de werking van cyclofosfamide, maar ook de eventuele bijwerkingen, tussentijdse bloedcontroles en de logistieke gang van zaken tijdens de behandelperiode. Meestal vindt deze voorlichting plaats op het dagcentrum. U kunt ook tijdens uw behandelperiode de verpleegkundig specialist benaderen voor vragen.

3. Situaties waarin u contact moet opnemen

(zie voor telefoonnummers punt 14. 'contact')

- Bij één keer koorts boven 38.5 graden.
- Bij twee maal achter elkaar 38 graden koorts in een tussentijd van 6 uur.
- Bij koude rillingen.
- Bij aanhoudend bloeden van een wondje (langer dan 15 minuten).
- Bij een lang aanhoudende bloedneus (langer dan 15 minuten.)
- Voor vrouwen: bij heviger bloedverlies tijdens de menstruatie.
- Bij hartkloppingen en duizeligheid.
- Bij plotseling optredende kortademigheid, een gevoel van benauwdheid of een snelle ademhaling die u niet kunt corrigeren.
- Bij ernstig en aanhoudend braken gedurende 24 uur of langer.
- Bij tekenen van uitdroging: droge mond, droge huid, weinig of niet meer plassen, donkere urine.
- Bij pijnlijke plekjes in de mond en moeite met slikken waardoor u niet kunt eten of drinken.
- Bij een pijnlijk en branderig gevoel bij het plassen, of bloederige urine.
- Bij langer dan 24 uur aanhoudende diarree.
- Bij langer dan drie dagen aanhoudende obstipatie (harde ontlasting en/ of verstopping).
- Bij elk ander nieuw verschijnsel waarvan u vermoedt dat het in verband staat met uw behandeling.

4. Cyclofosfamide op het dagcentrum

De behandeling met Cyclofosfamide duurt meestal 6 tot 12 maanden. In deze periode wordt eens per 4 weken een infuus toegediend. Als de behandeling start krijgt u een overzicht van alle afspraken. Cyclofosfamide wordt toegediend op het dagcentrum, deze bevindt zich op Fonteinstraat 15, eerste verdieping. Op het dagcentrum worden patiënten met verschillende ziektebeelden behandeld. U krijgt per keer uw eigen verpleegkundige toegewezen die gedurende die dag zorg draagt voor uw behandeling. Als het nodig is, schakelt de verpleegkundige uw verpleegkundig specialist of arts in.

In totaal duurt uw bezoek aan het dagcentrum als u voor cyclofosfamide komt, ongeveer 1 uur. De eerste keer dat u cyclofosfamide krijgt toegediend, zal het verblijf op het dagcentrum wat langer duren omdat u dat uitleg krijgt over de gang van zaken en voorzien wordt van informatie over uw behandeling, door zowel een verpleegkundige van het dagcentrum als de verpleegkundig specialist. Uiteraard kunt u dan ook vragen stellen. Wij raden u aan om deze op een briefje te verzamelen. Voor meer informatie over het dagcentrum: www.dagcentrumgroningen.nl

Regels tijdens uw verblijf op het dagcentrum

Tijdens uw behandeling op het dagcentrum geldt er een aantal regels om anderen tegen de stoffen in cyclofosfamide te beschermen. Deze leefregels hebben vooral te maken met de omgang met urine en ontlasting. De verpleegkundigen op het dagcentrum geven u hierover mondelinge instructies.

5. Algemene adviezen voor thuis

Afbraakproducten van de cyclofosfamide worden afgevoerd via de uitscheidingsproducten van het lichaam: urine, ontlasting, braaksel, speeksel, zweet en sperma.

Tot 3 dagen na de laatste gift van ieder infuus zijn er nog afbraakresten in het lichaam aanwezig. In deze periode kunt u het beste het contact met de uitscheidingsproducten van uw lichaam zoveel mogelijk beperken.

Lichamelijk contact

Normaal menselijk contact zoals een hand geven, knuffelen en zoenen levert geen risico op voor personen uit uw omgeving. Wel dient u er rekening mee te houden dat als u meer intiem contact heeft, cyclofosfamide via speeksel, sperma en ander lichaamsvocht uitgescheiden wordt.

Het is belangrijk om tijdens de behandeling tot één maand na het laatste infuus een condoom te gebruiken tijdens het vrijen. Dit is om de partner niet bloot te stellen aan eventuele schadelijke effecten van het medicijn dat zich in alle lichaamsvloeistoffen kan bevinden (ter voorkoming van zwangerschap dient een langere periode in acht te worden genomen).

Hieronder leest u hoe u in de drie dagen na het infuus het beste om kunt gaan met uitscheidingsproducten en persoonlijke hygiëne.

Urine en ontlasting

- Als u naar de wc gaat, kunt u beter gaan zitten.
- Als u de wc heeft gebruikt, sluit dan het deksel voor u doorspoelt.
- Spoel de wc na elk gebruik twee keer door en maakt geen gebruik van de spaarknop.
- Was u handen als u naar de wc bent geweest.

Braaksel

- U kunt het beste rechtstreeks in het toilet braken. Als dit niet kan, gebruik dan een emmer of een bakje.
- Leeg de emmer of het bakje in het toilet en was het daarna goed af.
- Spoel de wc daarna twee keer door, met het deksel gesloten en zonder de spaarknop te gebruiken.
- Was daarna uw handen.

Persoonlijke hygiëne

- Douche of was uzelf regelmatig, bij voorkeur dagelijks.
- Trek regelmatig schone kleding aan, bij voorkeur dagelijks.
- Was sterk verontreinigde kleding apart, overige kleding kunt u met het andere wasgoed op het normale programma mee draaien.
- Draag huishoudhandschoenen als u sterk verontreinigde kleding in de wasmachine doet.

6. Tussentijdse bloedcontroles

Tien tot twaalf dagen na ieder infuus dient u bloed af te laten nemen om te controleren of uw beenmerg, lever en nieren de behandeling goed verdragen. Deze bloedafname kan plaatsvinden in het UMCG of via uw huisarts in uw woonplaats. Bij afwijkingen kan worden besloten tot verlaging van de dosering of uitstel van het infuus. De verpleegkundig specialist coördineert deze bloedcontroles. Het is hiervoor belangrijk dat u na ieder infuus een bloedafnameformulier mee naar huis krijgt van de verpleegkundige op het dagcentrum.

7. Specifieke informatie over cyclofosfamide

- Grapefruit en pompelmoes bevatten een stof die de werkzaamheid van cyclofosfamide kan verminderen. Dit mag u daarom niet eten of drinken in de periode dat u deze infusen krijgt.
- Het eerste effect van de behandeling valt te verwachten na 3 tot 6 maanden.
- Cyclofosfamide wordt deels uitgescheiden via uw blaas. Als cyclofosfamide te lang in uw blaas zit, kan dit wondjes aan de blaaswand veroorzaken. Als deze beschadiging ernstig is, noemen we dit hemorragische necrotiserende cystitis. U kunt dit zelf merken aan pijn in de

onderbuik en bloed bij het plassen. Het risico hierop wordt verminderd wanneer u veel drinkt, minimaal 2 liter per dag en drang tot urineren niet uitstelt. Cyclofosfamide wordt om deze reden ook niet na 16.00 uur in de middag toegediend, zodat u in de avond nog ruim kunt drinken en plassen en er gedurende de nacht niet een te geconcentreerde hoeveel cyclofosfamide achterblijft in uw blaas.

Opgemerkt dient te worden dat het risico hierop zeer klein is tijdens de eerste twaalf infusen. Mocht u bekend zijn met blaasproblematiek in de voorgeschiedenis, dan kan uw arts besluiten om Uromitexan (Mesna®) toe te voegen aan uw behandeling, dit legt een beschermend laagje in uw blaaswand. In dit geval is de tijdsduur van ieder infuus een stuk langer, mocht dit voor u gelden, dan wordt u hierover ingelicht.

8. Wat te doen bij (mogelijke) bijwerkingen

Cyclofosfamide heeft niet alleen invloed op uw systemische auto-immuunziekte, maar ook op gezonde cellen in het lichaam. Vooral snelgroeïende cellen kunnen worden aangetast. Dit kan bijwerkingen veroorzaken, afhankelijk van de dosis die u krijgt toegediend. Bij het opstellen van deze lijst is gestreefd naar een volledige weergave van alle bijwerkingen die bij uw behandeling kunnen optreden, maar dit houdt niet in dat alle genoemde bijwerkingen zich ook daadwerkelijk zullen voordoen. Het uitblijven van bijwerkingen wil niet zeggen dat de behandeling niet aanslaat. De volgorde waarin de bijwerkingen vermeld staan is willekeurig.

De volgende bijwerkingen kunnen optreden:

1. Lichte haaruitval
2. Misselijkheid en braken
3. Invloed op de werking van het beenmerg
4. Obstipatie (harde ontlasting en/of verstopping)
5. Irritatie en/of ontsteking van het mondslijmvlies
6. Vermoeidheid/verminderde energie

Hieronder vindt u een uitgebreide beschrijving van de bijwerkingen en adviezen.

1. Lichte haaruitval

De behandeling met cyclofosfamide kan lichte haaruitval veroorzaken. Niet alleen uw hoofdhaar, maar ook uw wenkbrauwen, wimpers, oksel-, lichaams- en schaamharen kunnen in lichte mate uitvallen. Kaalheid komt nauwelijks voor. Haaruitval is tijdelijk en begint meestal enkele weken na toediening van het eerste infuus.

2. Misselijkheid en braken

Door cyclofosfamide kunt u last krijgen van misselijkheid en braken. Dit wordt veroorzaakt door de invloed van cyclofosfamide op het maagdarmkanaal en/of door stimulatie van het braakcentrum in de hersenen. De mate waarin misselijkheid voorkomt, verschilt van persoon tot persoon. Het kan een aantal uren na het infuus optreden en aanhouden tot en met drie dagen na het infuus.

Er zijn medicijnen waarmee deze klachten kunnen worden voorkomen of verminderd. Op het dagcentrum krijgt u deze toegediend via het infuus. Het medicijn heet ondansetron (Zofran®).

Voor thuis krijgt u twee tabletten ondansetron mee; één voor de avond na het infuus en één voor de volgende ochtend. Het is belangrijk dat u deze tabletten inneemt, ook al bent u niet misselijk. Dit medicijn werkt namelijk preventief. Mocht u toch misselijk zijn, neemt u dan contact op met de verpleegkundig specialist. Er zijn andere medicijnen tegen misselijkheid die kunnen worden toegevoegd, zoals metoclopramide (Primperan®)

Bijwerkingen van de medicijnen tegen misselijkheid kunnen zijn:

- Harde ontlasting of verstopping bij ondansetron. Geef verandering van uw ontlastingspatroon door aan de verpleegkundig specialist.
- Slaperigheid, verminderd reactievermogen, stijf gevoel in de kaak, de tong of nekspieren bij metoclopramide.

Adviezen:

- Het is belangrijk dat u voldoende drinkt: 2 liter per dag (14 glazen).
- Gebruik regelmatig een kleine maaltijd, maar forceer het eten niet. Eet niet meer dan u kunt.
- Wanneer u weinig eet en drinkt kunt u soms juist meer last krijgen van een ziek en misselijk gevoel vanwege een lege maag.

3. Invloed op de werking van het beenmerg

Door cyclofosfamide kan remming van de aanmaak van nieuwe bloedcellen door het beenmerg optreden. Dit is een tekort aan verschillende bloedcellen. Deze bloedcellen zijn: rode bloedcellen, witte bloedcellen en bloedplaatjes. De remming van de aanmaak van bloedcellen is tijdelijk van aard. U kunt zelf niets doen om dit te voorkomen of te veranderen. Tekort aan deze cellen kunnen klachten geven:

- Een verminderd aantal rode bloedcellen geeft kans op bloedarmoede. Verschijnselen hiervan zijn onder anderen vermoeidheid, kortademigheid en duizeligheid.
- Een verminderd aantal witte bloedcellen geeft een verhoogde kans op infecties. Ongeveer tussen de tiende en de twaalfde dag na het infuus is het aantal witte bloedcellen het laagst. Men noemt dit de "dipperiode". Ook buiten deze "dipperiode" bent u vatbaarder voor infecties dan anderen ten gevolge van de behandeling en uw systemische auto-immuunziekte. Er is een aantal maatregelen dat u kunt treffen om de kans op een infectie zoveel mogelijk te beperken. Zorg voor een goede lichaamshygiëne, ga niet in de sauna of stoombad, controleer eventuele wondjes op ontstekingsverschijnselen en eet en drink voedingswaren die op hygiënische wijze bereid zijn.
- Een verminderd aantal bloedplaatjes geeft een verhoogde kans op blauwe plekken, een bloedneus en bloedend tandvlees. Bij vrouwen kan het bloedverlies tijdens de menstruatie heviger zijn dan u normaal bent gewend.

4. Obstipatie (harde ontlasting en/of verstopping)

Door ondansetron kunt u last krijgen van verstopping van de darmen. Klachten die hiermee gepaard gaan zijn:

- Harde en droge ontlasting.
- Persen bij de stoelgang.
- Opgezette buik.
- Buikpijn/darmkrampen.
- Verminderde eetlust door vol gevoel.

Iedereen heeft een ander ontlastingspatroon. In verband met de behandeling die u krijgt, is het belangrijk dat uw ontlastingspatroon niet te veel gaat afwijken van het patroon dat u voor de behandeling had.

5. Irritatie en/of ontsteking van het mondslijmvlies

Door de Cyclofosfamide kan het mondslijmvlies geïrriteerd raken. U kunt klachten krijgen variërend van overgevoeligheid van het mondslijmvlies tot ontstekingen. Daarom is een goede mondverzorging

erg belangrijk. Ondanks goede hygiëne kan het gebeuren dat u niet meer kunt poetsen door pijnlijke plekjes en blaartjes, dit moet u melden aan de verpleegkundig specialist.

6. Vermoeidheid/verminderde energie

Een systemische auto-immuunziekte en de behandeling daarvan hebben een grote impact op uw lichamelijke en geestelijke welzijn. U kunt merken dat u tijdens deze behandeling minder energie heeft, sneller vermoeid raakt en emotioneel kunt zijn. Wetenschappelijk onderzoek leert dat regelmatig bewegen na de behandeling een belangrijke bijdrage kan leveren aan het opbouwen van de conditie en aan het herstel. Ook beweging tijdens de behandeling kan een positieve invloed hebben. Neem voldoende tijd om te rusten, maar probeer rust wel af te wisselen met activiteiten. Dagelijkse activiteiten kunt u blijven doen, misschien moet u het tempo aanpassen.

9. Invloed op seksualiteit, vruchtbaarheid, kinderwens en borstvoeding

Invloed op seksualiteit

Tijdens de behandeling blijft geslachtsgemeenschap mogelijk. Als gevolg van de bijwerkingen kunt u echter minder of geen zin hebben in vrijen of geslachtsgemeenschap. Het is belangrijk om tijdens de behandeling met cyclofosfamide tot 1 maand na het laatste infuus een condoom te gebruiken tijdens het vrijen. Dit is om uw partner niet bloot te stellen aan de schadelijke effecten van de cyclofosfamide, die in alle lichaamsvloeistoffen is terug te vinden.

Invloed op vruchtbaarheid

Cyclofosfamide vermindert de vruchtbaarheid. De kans hierop hangt af van de duur en de dosis van de cyclofosfamide. Echter, ook een actieve auto-immuunziekte heeft een negatieve invloed op uw vruchtbaarheid.

Voor vrouwen

Behandeling met cyclofosfamide kan u versneld, en dus op jongere leeftijd, in de overgang brengen. Het risico op onvruchtbaarheid voor vrouwen hangt deels af van de voorraad eicellen die bij het begin van de behandeling aanwezig is en zoals eerder beschreven, de dosering van de cyclofosfamide. Sommige vrouwen hebben tijdens de behandeling een veranderde cyclus, maar menstruaties kunnen ook helemaal wegblijven. Na de behandeling kan de menstruele cyclus zich weer herstellen, maar de mogelijkheid bestaat ook dat u door de behandeling in de overgang bent gekomen en daarmee dus onvruchtbaar wordt. Er zijn mogelijkheden om eicellen te laten invriezen. Dit vergt echter tijd, het is niet altijd mogelijk de behandeling met cyclofosfamide uit te stellen.

Voor mannen

Cyclofosfamide kan de zaadproductie beïnvloeden en soms leiden tot blijvende onvruchtbaarheid. Afhankelijk van de leeftijd van de patiënt en de dosering cyclofosfamide, wordt mannen met een kinderwens aangeraden om sperma te laten invriezen.

Invloed op een kinderwens

Cyclofosfamide heeft schadelijke effecten op een ongeboren kind. Om deze reden moet u zorgen voor betrouwbare anticonceptie. Wij adviseren de anticonceptie tot minstens 6 maanden na het stoppen van de cyclofosfamide te gebruiken. Het is belangrijk al uw vragen over dit onderwerp te bespreken met de verpleegkundig specialist.

Invloed op borstvoeding

U mag cyclofosfamide niet gebruiken als u borstvoeding geeft.

10. Operaties

Wordt u binnenkort geopereerd en gebruikt u cyclofosfamide? In dit geval moet u contact opnemen met de verpleegkundig specialist. Ten gevolge van een verminderde weerstand kunnen operaties niet zonder meer plaatsvinden. In geval van levensbedreigende situaties mag een spoedoperatie altijd worden uitgevoerd.

11. Tandartsbezoek

Hebt u een ingreep bij de tandarts? Vertel uw tandarts altijd dat u cyclofosfamide gebruikt. Mocht er een bloederige ingreep staan gepland, neem dan ook contact op met de verpleegkundig specialist. Wij adviseren uit voorzorg antibiotica voorafgaand aan de ingreep te geven, uw tandarts kan dit voorschrijven. Meld het altijd aan uw tandarts als er allergieën zijn voor bepaalde antibiotica.

12. Vaccinaties

Vaccinatie tegen griep

Wij adviseren u om deze te laten toedienen. Ten gevolge van uw systemische auto-immuunziekte krijgt u waarschijnlijk al jaarlijks het advies om een griepvaccinatie te halen bij uw huisarts.

Vaccinatie tegen pneumokokken infectie

Ten gevolge van infectie door de pneumokokken bacterie kan een zeer ernstige longontsteking optreden met soms fatale gevolgen. Door uw systemische auto-immuunziekte en de behandeling met cyclofosfamide bent u hiervoor meer vatbaar. Wij adviseren u daarom om deze vaccinatie toe te laten dienen, voorafgaand aan start van de behandeling. Indien u dan alsnog geïnfecteerd raakt, zal deze infectie milder verlopen.

Levend verzwakte vaccins

Ten gevolge van uw systemische auto-immuunziekte mag u zich niet laten inenten met levende verzwakte virussen en bacteriën. Hieronder vallen onder meer vaccinaties tegen bof, mazelen en rode hond (BMR) en gele koorts. Bij uw verminderde weerstand kunnen deze vaccinaties het tegenovergestelde effect hebben en u ziek maken. Overige (niet levende) vaccins zijn wel toegestaan.

13. Reizen naar het buitenland

Wij adviseren u om ten tijde van de periode dat u cyclofosfamide gebruikt niet naar tweede- of derdewereldlanden te reizen mits noodzakelijk. Reden hiervoor is dat u kwetsbaarder bent ten gevolge van de actieve ziekte en een verminderde weerstand.

Hierdoor bent u vatbaarder voor infecties en kunnen deze infecties ernstiger verlopen.

Mocht u een reis hebben gepland, bespreek dit dan met de verpleegkundig specialist, zodat er afstemming kan plaatsvinden over eventuele voorzorgsmaatregelen. Wanneer u een reis wilt annuleren kan de verpleegkundig specialist hiervoor een verklaring opstellen.

14. Contact

U kunt binnen kantooruren contact opnemen met verpleegkundig specialisten:

Mw. G.van Zuiden (afwezig op woensdag) : 06-10013826

Mw. B. Hollander (afwezig op dinsdag): 06-55256815

Wanneer u geen gehoor krijgt, kunt u een bericht inspreken, uw wordt dezelfde dag terug gebeld. Langere afwezigheid wordt vermeld in het voicemailbericht.

Ook heeft u de mogelijkheid om contact op te nemen met de polikliniek reumatologie via telefoonnummer 050-3612908 (tijdens werkdagen tussen 8.30 -12.30 uur).

Tijdens avonden, 's nachts of in het weekend belt u met spoedvragen naar de huisartsenpost. De dienstdoende huisarts kan, indien nodig, altijd overleggen met onze dienstdoende reumatoloog of klinische immunoloog via telefoonnummer 050-3616161.